

Exam. Code : 213103

Subject Code : 3950

M.A. Economics 3rd Semester

ECONOMICS OF DEVELOPMENT

Paper—MAE—301

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **five** questions in all. Q. No. 1 is compulsory. Rest of the four can be attempted by choosing **one** question from each of four units. All questions carry equal marks (20 marks).

1. Answer the following in brief :
  - (i) What is economic development ?
  - (ii) What is Human Development Index ?
  - (iii) What is Social Dualism ?
  - (iv) What is Take-off Stage ?
  - (v) What do you mean by Balanced Growth ?
  - (vi) Define Big Push.
  - (vii) What is Import Substitution ?
  - (viii) What are internal of capital formation ?
  - (ix) What is capital formation ?
  - (x) Give main assumptions of Solow's model.

UNIT—I

2. What are the main obstacles to economic development ?
Elaborate.
3. Critically examine Harrod-Domar's model of economic growth.

UNIT—II

4. Discuss Schumpeter's theory of development.
5. Explain the views of Ranis and Fei on dualistic growth.

UNIT—III

6. Explain in detail the Critical Minimum Effort Thesis.
7. Prove that agriculture is necessary but not sufficient for economic growth.

UNIT—IV

8. Explain in detail the role of capital formation in economic development.
9. Compare and contrast the Import substitution and Export-led strategies for their role in economic development.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ (20 ਅੰਕ) ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦੇ ਸੰਖਿਪਤ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :
  - (i) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੈ ?
  - (ii) ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕਾਂਕ ਕੀ ਹੈ ?
  - (iii) ਸਮਾਜਿਕ ਦਵੈਤਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ?
  - (iv) ਟੇਕ-ਆਫ ਸਟੇਜ ਕੀ ਹੈ ?
  - (v) ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
  - (vi) ਬਿਗ ਪੁਸ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
  - (vii) ਆਯਾਤ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
  - (viii) ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਆਂਤਰਿਕ ਗੁਣ ਕੀ ਹਨ ?
  - (ix) ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀ ਹੈ ?
  - (x) ਸੋਲੋ (Solow) ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।
3. ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਦੇ ਹੈਰੋਡ-ਡੋਮਰ ਮਾਡਲ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੁਮਪੀਟਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਦਵੈਤਵਾਦੀ ਵਾਧੇ ਤੇ ਰੈਨਿਸ ਅਤੇ ਫੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਮੀਨੀਮਮ ਏਫਰਟ ਥੀਸਿਸ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿੱਧ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
9. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਆਯਾਤ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ-ਅਗਵਾਈ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਦੱਸੋ।